

PANATILIHING MALUSOG ANG IYONG SAMBAHAYAN

Isang gabay sa
pagprotekta sa mga bata
mula sa mga pestisidyo

Kuwento: Salvador Sáenz, Amy K. Liebman, Patricia Juárez-Carrillo, Alma R. Galván, at Kate Kruse
Mga Pagkilala: Pambansang Sentro ng mga Bata para sa Kalusugan at Kaligtasan sa Agrikultura sa Kanayunan,
Kaligtasan sa Sakahan 4 Just Kids, Ejido Benito Juárez sa Chihuahua, MX at Proyecto de
Promotora de Anthony, NM.

Disenyo at sining: Salvador Sáenz. Tulong sa sining at kulay: Uriel E. Sáenz

**Ikalawang
edisyon**

Habang patapos na ang araw, umuuwi ang mga manggagawa, kung saan masaya silang sinasalubong ng kanilang mga anak.

Ano na ang nangyari sa pamilya Gomez? Ayaw nilang yakapin ang kanilang munting anak na babae, na para bang hindi sila natutuwang makita ito.

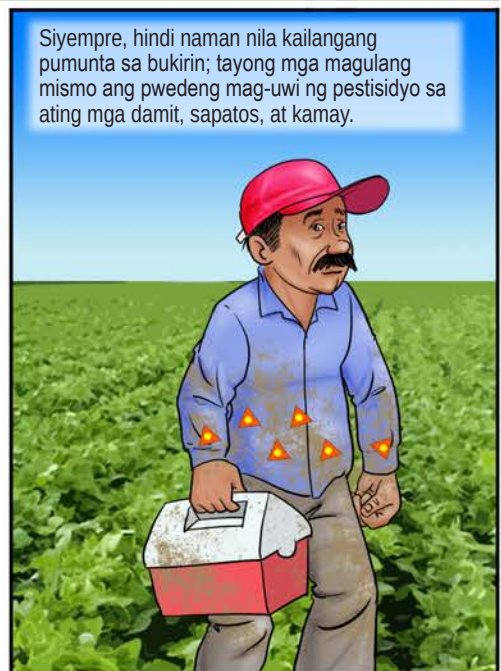
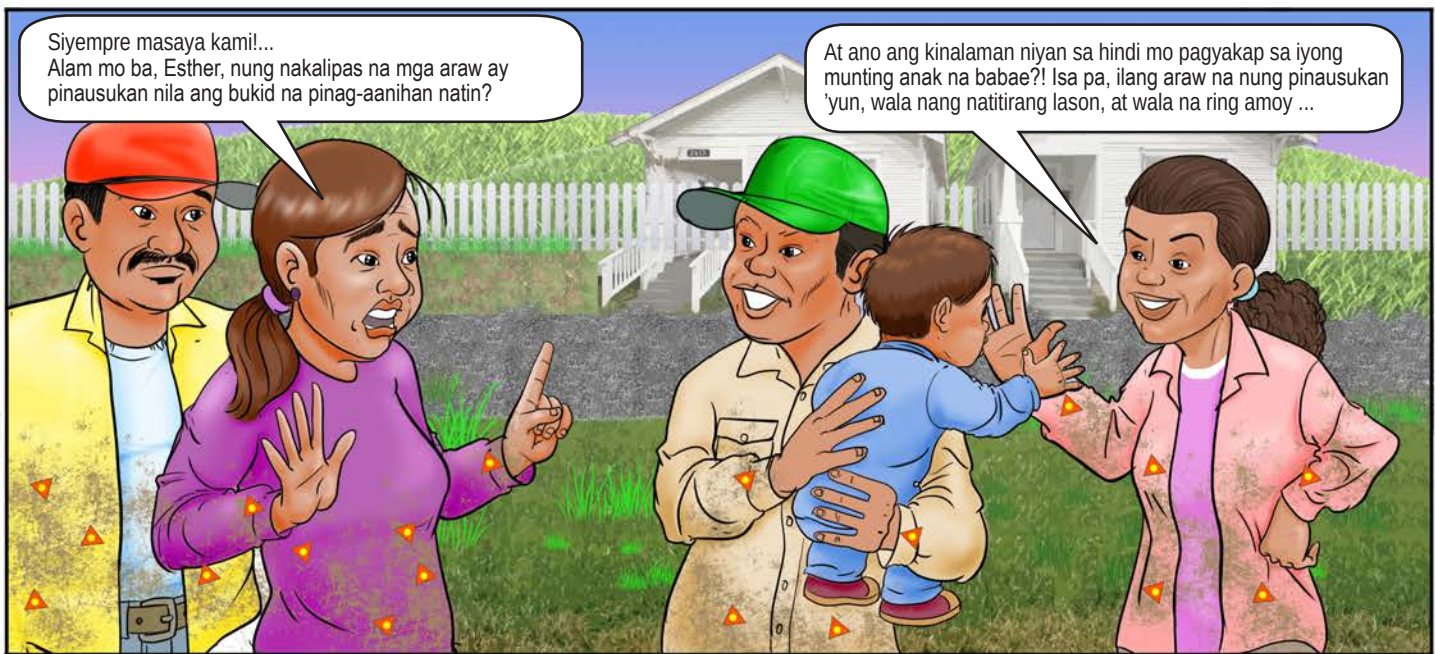
Mahal na mahal nila siya kaya hindi nila siya niyayakap, dahil alam nilang pagkatapos magtrabaho, ang kanilang mga damit, kamay, at sapatos ay maaaring may mga bakas ng pestisidyo na pwedeng makahawa sa kanya.

Teka lang, mahal ko, huwag ka munang lumapit. NAGTATRABAHO pa kami, at hindi ka pa namin mayakap.

Naku, Josefina, hindi ba kayo natutuwang makita si Lupita, hindi man lang ninyo siya niyayakap?!

Ang mga pestisidyo ay mga lason na ginagamit upang patayin ang mga peste. Tinatawag ang mga ito na insecticide kapag ginamit sa mga insekto, herbicide kapag ginamit sa mga damo, at fungicide kapag ginamit sa fungi.

Dahil lumalaki pa ang mga bata, mas marami silang kinakain, nilalanghap na hangin, at iniinom na likido kaysa sa mga nasa hustong gulang. Marami rin silang nagagawa gamit ang kanilang mga kamay; inilalagay nila ang lahat sa kanilang mga bibig, at palaging malapit sa lupa.

Ang mga bata ay nalalantad sa mga pestisidyo sa pamamagitan ng...

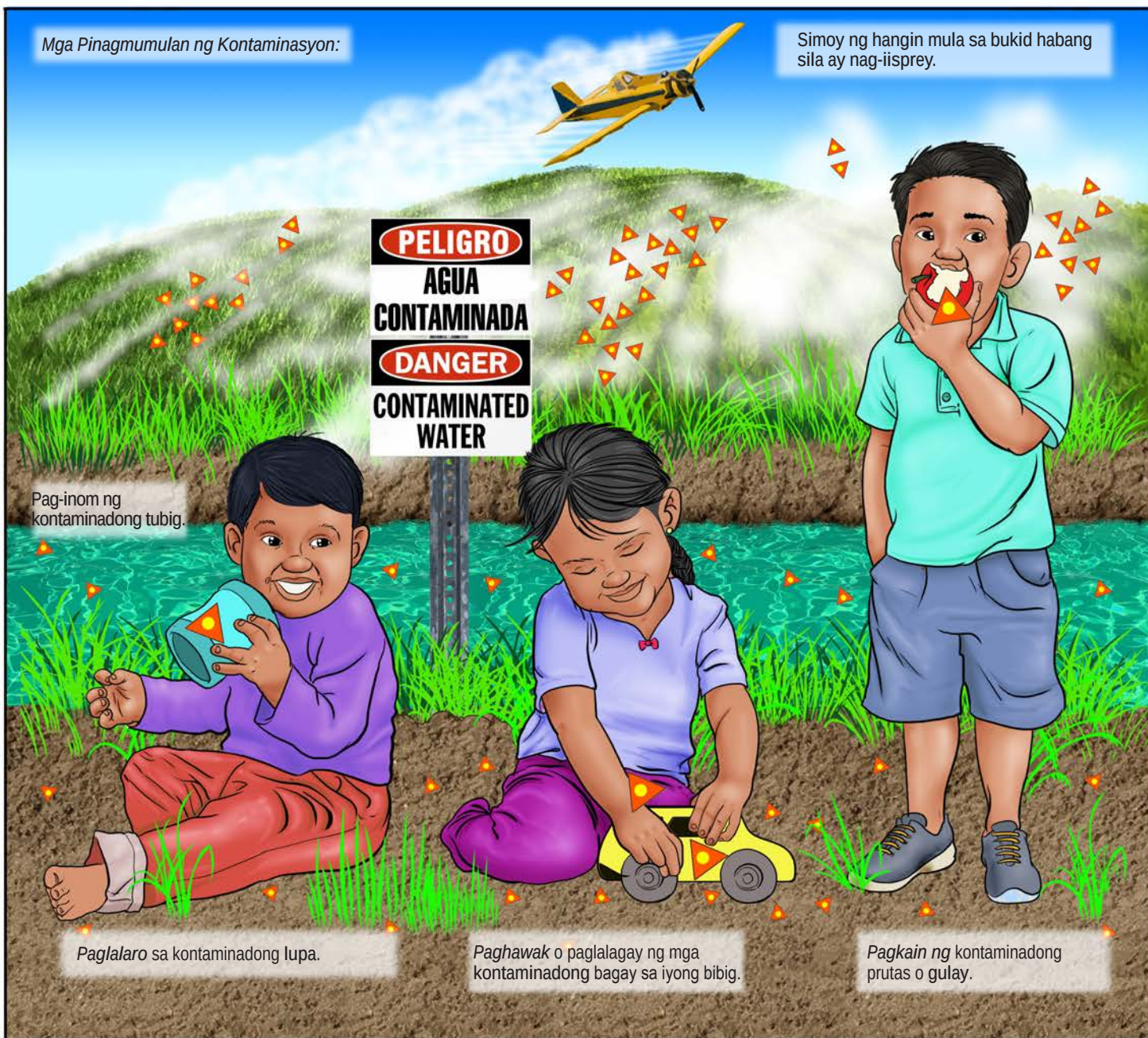
Nang hindi natin sinasadya, tayong mga magulang ay pwedeng makahawa sa ating mga anak sa pamamagitan ng pagyakap o paghawak sa kanila.

TALAGA?!

Oo! Nagdadala tayo ng mga pestisidyo sa ating mga damit o sapatos.

Panatilihing nasa loob ng bahay ang mga bata at takpan ang anumang laruan sa labas kapag nag-iisprey sa malapit sa bahay.

Ipasok ang anumang mga damit na nakasampay, dahil pwede ring makontamina ang mga ito kapag nag-iisprey sila,

hugasan nang madalas ang mga laruan upang maalis ang anumang kontaminasyon na maaaring mayroon ang mga ito,

hugasang mabuti ang mga prutas at gulay bago kainin,

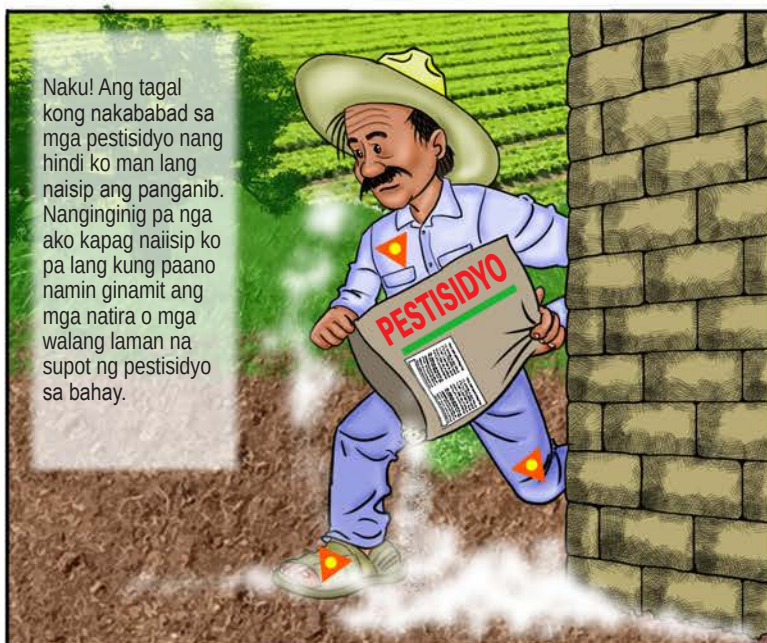

at pigilan ang mga bata sa paliligo o paglalaro sa tubig mula sa mga kanal ng irigasyon, na maaaring kontaminado. Huwag ding hayaang maglaro ang mga bata sa malapit.

Siguraduhing uminom ang mga bata ng ligtas na tubig.

Naku! Ang tagal kong nakababad sa mga pestisidyo nang hindi ko man lang naisip ang panganib. Nanginginig pa nga ako kapag naiisip ko pa lang kung paano namin ginamit ang mga natira o mga walang laman na supot ng pestisidyo sa bahay.

Hmm... siguro kaya maraming matatandang lalaki sa San Tito na may kanser, tulad ng biyanan ko.

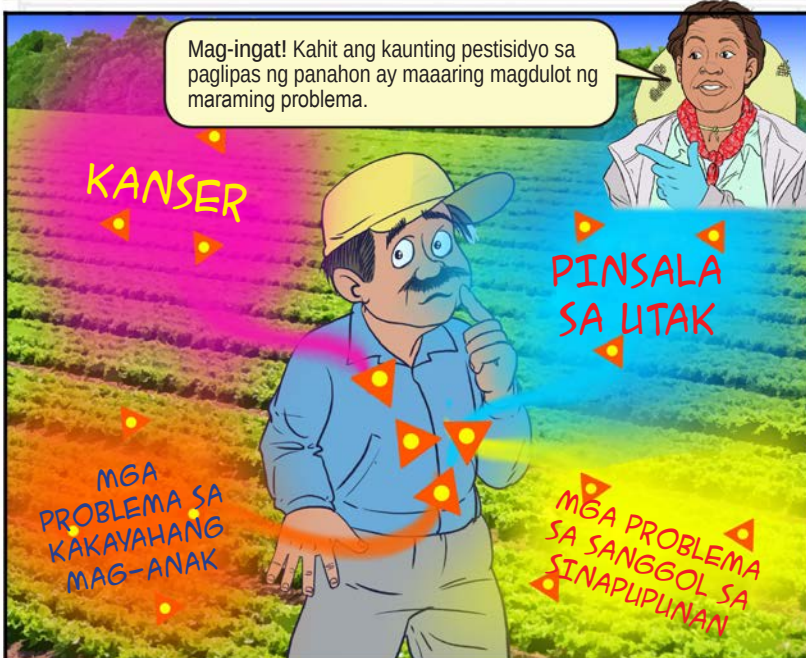

Oo, kawawa naman si Tatay; ang napakaraming taon ng pagtatrabaho sa bukid kasama ang mga pestisidyo ay maaaring nagpataas ng kanyang panganib na magkaroon ng kanser.

Buong buhay din nagtrabaho sa bukid ang tatay ko; lagi siyang nag-iisprey ng mga pestisidyo, at walang nangyaring masama sa kanya.

Hindi laging totoo na ang kaunting lason ay hindi nakamamatay... ang pagkalason ay maaaring mangyari nang UNTI-UNTI, sa maliliit na dami ng lason.

Mag-ingat! Kahit ang kaunting pestisidyo sa paglipas ng panahon ay maaaring magdulot ng maraming problema.

Buntis ang pinsan ko. May mga panganib ba para sa kanya o sa kanyang sanggol?

Huwag kayong matakot; tingnan ninyo, may mga taong katulad natin na matagal nang nagtatrabaho sa bukid, at wala pang nangyari sa atin.

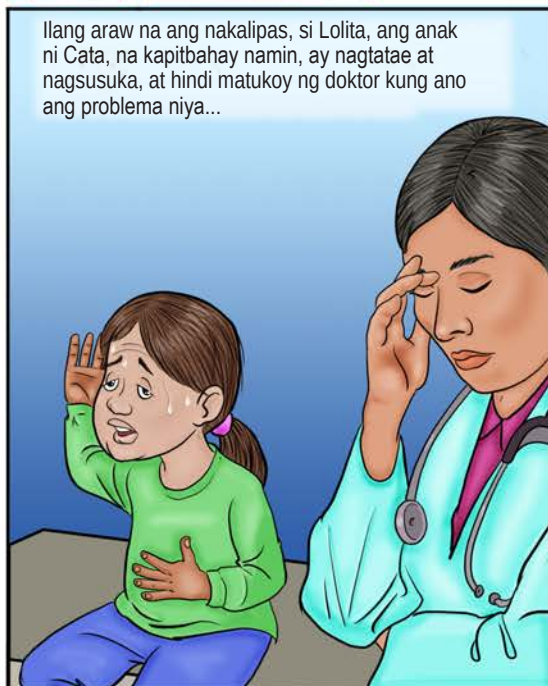
At pagkatapos? Bakit hindi kayo katulad ng mga taga-San Tito?

Ang kaibahan ay NANANATILI TAYONG MAY ALAM AT INAALAGAAN NATIN ANG ATING MGA SARILI.

Kapag nag-iisprey, mayroong isang *Limitadong Panahon ng Pagpasok* kung saan hindi ka maaaring pumasok hangga't hindi nawawala ang panganib ng kontaminasyon. Dapat mong bigyang-pansin ang mga palatandaan at humingi ng paglilinaw kung hindi mo maintindihan.

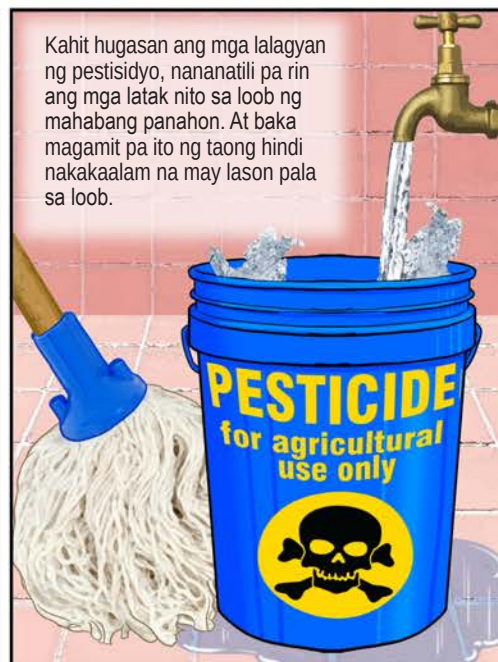
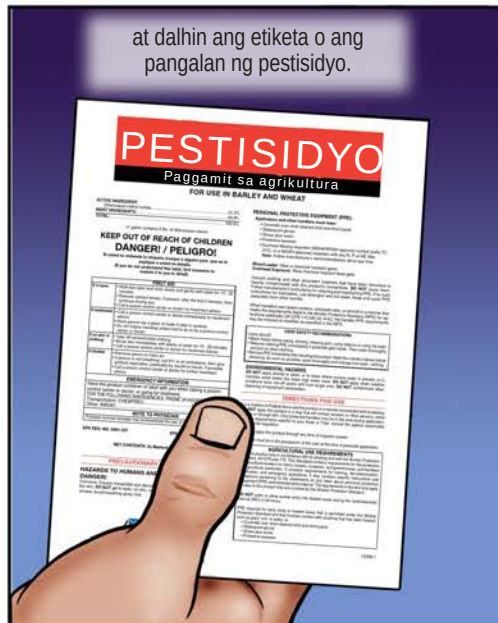

Ilang araw na ang nakalipas, si Lolita, ang anak ni Cata, na kapitbahay namin, ay nagtatae at nagsusuka, at hindi matukoy ng doktor kung ano ang problema niya...

Sa tingin ko may kinalaman 'yon sa pestisidyo o lason na 'yan, 'di ba?

...kung sinabi lang sana ni Cata na nalantad ang bata sa mga pestisidyo, mas maaga sana nila siyang nagamot. Kapag may emergency, kailangan nating...

Narinig mo ba 'yon, Toño? 'Yang lalagyan na ginagamit mong toolbox, baka maging sakit pa sa ulo natin 'yan.

Hindi tayo maaaring magdala ng mga lalagyan may mga pestisidyo sa loob ng bahay; panganib ito para sa lahat.

Sa lalong madaling panahon, papalitan ko ang mga gamit. May nahanap na akong ibang lalagyan na walang lason.

Alamin kung saan mo maaaring iwanan ang lalagyan iyon para hindi na ito magdulot ng iba pang problema.

Kahit kailan, huwag na huwag ninyong maisisipang gumamit ng pestisidyong pambukid sa loob o paligid ng inyong tahanan.

O paano, aalis na kami kasi kailangan pa naming magluto ng hapunan.

Teka, tingnan ko kung maaalala ko.

1) Maligo o maghugas ng iyong mga kamay, braso at mukha, at magpalit ng damit bago yakapin o hawakan ang mga bata.

2) Hubarin ang iyong sapatos pangtrabaho bago pumasok sa bahay.

3) Maghugas ng kamay.

4) Sabihin sa doktor kung nalantad ka sa mga pestisidyo kapag nakaramdam ng pagkalason.

5) Hugasan ang mga prutas at gulay bago kainin ang mga ito.

6) Paghiwalayin ang mga damit pangtrabaho at labhan ang mga ito nang hiwalay.

7) Takpan ang anumang laruan na nasa labas habang nag-iisprey sila, at hugasan ang mga ito bago gamitin.

Magaling!
Isabuhay
natin ang mga
natutunan natin.

Laging nasa paligid ang mga pestisidyo. Ngunit matututunan natin kung paano protektahan ang ating sarili mula sa mga ito. Ang simpleng paghuhugas ng ating mga kamay ay nagpoprotekta sa ating kalusugan, sa kalusugan ng ating mga anak, at sa kalusugan ng ating komunidad.